

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Fél évre 3 frt — kr.
 Negyedévre 1 frt 50 kr.

Hirdetések díja:

centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedez nényben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér ora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Nagyenyedi
 Könyvnyomda és Papír-
 árnyár részvénytársaság
 Főter 38. szám alatt.

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Közös érdek.

Elhanyagolhatatlan, közös érdeket képez városunkban a tűzoltóság intézménye. Az elhanyagolás miatt nem is panaszozhat a derek testület, mert ellenesetben nem állhatott volna fenn, sok megpróbáltatáson menve keresztül, — immáron egy negyed századon át. Birja a hatóságok, intéző körök, sajtó jó indulatu támogatását s ne átaljuk bevallani, hogy azt meg is érdemi. Hisz nehéz feladatát, mely fáradsággal, iparos polgártársaink részéről sok idővesztéssel, sőt nem egyszer veszélylyel is jár, valóban önzetlenül, kényszer nélkül végzi.

Midőn ez év elején a parancsnokság egy része, hosszú éveken át teljesített, nemcsak jó, hanem áldásos és sok tekintetben előnyösen reformáló munka után kivált az egyesület kebeléből, teljes, igazán kiérdemelt elismeréssel adoztunk elévülhetetlen érdemeinek. Részen új parancsnokság vette át a fontos intézmény vezetését, melynek már is látható törekvése, hogy a szépen fejlesztett intézményt magas nívóján nemcsak fenntartsa, hanem tehetségéhez és a viszonyokhoz mérten, a kor kívánalmainak megfelelően fejlessze is. A mint mindig kötelességünknek ismertük támogatni, buzdítani az előző parancsnokságot, épen úgy nem vonjuk meg azt a mostanától sem és ez adta jelen alkalommal kezünkbe a tollat.

Köztudomású tény, hogy az egyesület szegény földi javakban, beválthatjuk ezt nyíltan, hiszen a tisztességes szegénység nem szégyen. Szegény és fentartása nagy áldozatokat kíván. Az egyesületi tagok mehozzák az áldozatot munkájukkal, a költséges egyenruha beszerzésével, mert az egyet csakis a felszerelést adja, — a tetemes fentartási költségek előteremtésében, a nemes városi tanács követendő példája után indulva, a város közönségének kell buzgalkodnia. Kell mondjuk, mert az egyesület közös érdeket szolgál s azokkal szemben, kik ezen közös cél szolgálatában, mint működő tagok állanak, a másik érdekelt résznek sem szabad tétlenül maradnia!

Az előző évben nagy anyagi veszteség érte az egyesületet, jubileumi ünnepségére költséges előkészületeket tett és annak a mindnyájunkat lesújtó országos gyász következtében elmaradása pénzügyi válságba sodorta volna, ha egyesek áldozatkészsége nem siet segélyre, de következményeit anyagi téren még most is sündi. Ehez járul, mint halljuk az is, hogy az aláírókkal

biztosított és előirányzott pártoló tagsági díjak nem folynak be.

Most nyílik alkalom, hogy e város közönsége megmutassa mennyire becsüli, mennyire méltatja a közös érdek szolgálatában álló testületet. Mint lapunk hirrovatában olvasható, jövő hó 11-én rendezzi szokott nyári táncmulatságát, melynek jövedelme budgetjének egyik fő jövedelemforrását kezezi. Ragadja meg a város közönsége az alkalmat — mint már annyiszor megtette — bebizonyítására annak, hogy a közös érdeket még mindig szem előtt tartja, az egyület saját gyermekeinek ismeri. Rang, nem és korkülömbőség nélkül járuljon mindenki filléréivel a közös és szent célhoz és az anyagi siker mellett biztosítsa tömeges megjelenésével az erkölcsi sikert is, mert e nélkül az anyagi csak félsikernek volna tekinthető.

Ezt kérjük, ezt várjuk el azon város közönségétől, mely város mindig, minden időben lelkesülni, aldozni tudott minden szépért, jóért!

Másolat 12628/IX. szám. M. kir. belügyminiszter. Körrrendelet valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság közönségének. Állandó bírói gyakorlat alapján a felperes váloperekben kötelekes keresetlevezéshoz a házasságából származott gyermekek születését vagy elhalálozását bizonyító anyakönyvi kivonatot vagy családi értesítőt, avagy esetleg a gyermektelenséget tanúsító bizonyítványt is csatolni. Az említett gyermektelenségi bizonyítványok kiállítására eddigelő ugyancsak az állandó bírói gyakorlat alapján az a felekezeti anyakönyvvezető tekintett illetékesnek, akinek kerületében a házasság utóljára állandóan együtt laktak, vagy az, akinek kerületében a férjétől külön válva élő nő a kereset benyújtásakor állandóan tartózkodott. Az 1894. évi XXXIII. t.-cz. életbelépése óta azonban a felekezeti anyakönyvvezetők megszűnven az állam közegei lenni, az id. törvény életbelépésének időpontját, vagyis 1895. október 1-jét követő időre nézve a felekezeti anyakönyvvezetők által esetleg kiállítandó gyermektelenségi bizonyítványokat a bíróságok nem kötelesek a közhitelesség erejével bírónak tekinteni. A kérdésnek a változott viszonyok által igényelt rendezése céljából az igazságügyminiszter ural egyetértőleg kijelentem tehát, hogy a szóban levő gyermektelenségi bizonyítványok kiállítása ezentul a községi előjáráság-

nak lesz kötelessége. Községi előjáráság alatt értenődök: a szekes fővárosban a kerületi előjáró vagy helyettese, Fiumében, a törvényhatósági joggal felruházott és a rend. tan. városokban a polgármester vagy helyettese, nagy községekben a bíró, illetőleg helyettese és jegyző együttesen, kisközségekben a bíró, illetőleg helyettese és körjegyző együttesen. Ugyancsak a községi előjáráság kötelessége lesz azon körülménynek az említett célból leendő igazolása is, hogy a házasságfeleknek csak bizonyos számú és nem több gyermekük van. A gyermekek számának a községi előjáráság részéről való ilyen igazolása esetében azonban a bizonyítványban felsorolt gyermekek kora anyakönyvi kivonattal vagy családi értesítővel külön is igazolandó. Végül a pénzügyminiszter ural egyetértőleg kijelentem még, hogy a kérdéses bizonyítványok kiállításáért — az igazolt szegénység esetét kivéve — 1 korona díj szedhető, s hogy a szóban forgó bizonyítványok a bélyeg- és illetékszabályok kiegészítő részét képező illetéki díjgyűjék 21. tételének bb) pontja értelmében 1 korona bélyegilleték alá esnek, kivéve azon eseteket, melyekben az érdekeltek igazolt szegénység címén az illetéki díjgyűjék 85. tételének 12. pontja értelmében személyes illetékmentességet vehetnek igénybe. Felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen rendeletet az összes községi előjáráságokkal alhoz való alkalmazkodás végett közölje, s a törvényhatóság területén megfelelő módon tegye közhírré.

Budapest, 1899. április 11. A miniszter helyett Széll Ignátz s. k. államtitkár.

Sz 7169—899. Alsófehér vármegye alispánjától. Valamennyi járás tkt. főszolgabírájának és mindenik város tkt. polgármesterének. A fenti rendeletet azon meghagyással közlöm, hogy annak megfelelő tartalmát minden egyes illetékes községgel közölje a szerinti eljárás végett, azon kívül hatósága területén minél szélesebb körben tegye közhírré.

Nagy-Enyed, 1899. május 7-én. Csató János kir. tenácos, alispán.

Döntés előtt.

Széll Kálmán miniszterelnök néhány nap óta ismét Bécsbe tartózkodik, hova azért utazott miniszter-társaival, hogy ő Felsége döntését bevárja. Hogy további tárgyalások nem lesznek, erre nézve nem látszik

TÁRCZA.

Sir az erdőben.*

Milyen utat tettem . . . Oh, ha tudnátok, milyen utat tettem . . . testem alig pár órát ment kocsin, de lelmem azalatt elmúlt századokon robogott keresztül.

Erdélyben jártam, olyan helyeken, merre még a vasút se jár. Hemperegtem illatos mezőin, megfürdtem hives patakjaiban és kitértem tüdővel futottam föl magas bérceire. És mikor már minden porczikámat tele szivtam az éltető balzsammal, mely a földből és a levegőből felem áradt, fölkiáltottam:

— Mily boldog vagy nemzetem, hogy mindezt magadénak nevezheted!

És ekkor hirtelen, minden átmenet nélkül, csüggedés fogott el. Az előbbi boldogság helyét végtelen szomorúság foglalta el. Nem tudtam megmagyarázni az okát. A levegő már nem volt olyan átlátszó, az erdő panaszosan zugott, s a vidám völgyekben lassan-lassan mintha lomha köd nyomult volna előre.

A kocsimhoz siettem. Valaki ült rajta. Egy ismeretlen. De mintha nem lett volna idegen. Meg se utköztem azon, hogy ott ült. Fölültem melleje szó nélkül, a kocsi elindult.

A nap lebukott, beállt a szürkület és az ismeretlen elkezdett sutogni és én mozdulatlanul, némán figyeltem szavára.

* Felolvasta a szerző e hónap 24-kén a debreczeni ev. ref. főiskola által Bethlen Gábor erdélyi fejedelem enyedi szobra javára rendezett ünnepen.

— Nézz körül, embertársam és láss . . . Romok közt járunk, temetőben vagyunk . . . Nézz oda a csucsra, egy vár dűledékei állanak rajta . . . elpusztult hatalom, szétzúllott család jelképe . . . Nézz oda balra . . . ott is romra esik tekinteted . . .

Tágra nyílt szemmel, remegve néztem körül. Mintha a sors szekerén vágattunk volna végig Erdély fölött. És az ismeretlen folytatta sutogását:

— Nézd, nézd . . . egy bezárt magyar templom, gyomveri fel az udvarát, kilincse rozsdás . . . Tornyan ott látod az erős buzogányt . . . de hová lettek a hívek? Elpusztultak . . . szétolvadtak . . . idegen nyelven imádkoznak, téged nem ismernek, megtagadnak . . . Nézd, nézd ezt a paradicsomi völgyet, fehér falával . . . Száz év előtt itt édes magyar nótákkal tért haza munkájából a nép . . . elpusztult, elolvadt, elfelejtette dalait, elfelejtette nyelvét, hűtlenné lett viseletéhez, elárulta honszerző őseit.

Hallgattam és remegtem.

— Nézd, nézd az elpusztult nemesi udvarházakat . . . ahol megszülettek a Bocskayak, Bethlenek, Báthoryak . . . üresen állnak, gazdáik kiestek a nemzet munkájából, elveszték a harcokban és szenvedésekben . . . Ez az a föld, melyen sohse volt béke, ez az a föld, melynek minden öröme rövid volt és minden szenvedése hosszú . . . Ez az a föld, melyre tán több vér hullott, mint eső . . . Ez az a külső sáncz, melyben ezer év óta folyik a dulakodás, hogy a belső várat a magyar megtarthassa.

És a rettenetes idegen szava úgy hangzott, mint a távoli vészharang kongása és a merre mutatott, meg-

nyílt előttem a szemhatár s tekintetem a végtelenségbe röpült . . . Láttam ezer romváradat, oh Erdély, a letűnt vitézi mult fájdalmas emlékeit . . . láttam ezer meg ezer temetőt, hová egész nemzedékek hanyatlottak, hogy téged az ellenségtől megvédelmezzenek.

A szürkületre hirtelen sötétség támadt.

— Szeresd ezt az országot, mert ha Erdély elveszett, Magyarország is elveszett — kongott az idegen hangja.

Aztán mintha messzebről kiáltotta volna:

— Szeresd Erdélyt!

Körültapogattam a kocsi. Egyedül ültem rajta. Az erdőből egy hang csendült meg:

— Ne hagyjátok Erdélyt!

S aztán mintha a sziklahegy kiáltotta volna:

— Anyám, édes anyám!

Ki volt ez? Ki kiáltotta? Kinek kiáltotta? Istenem! ez az anyjéért kiálló gyermek síkogatása. Ime, végighömpölőg a patak medre fölött s egyre gyöngében hallik, végre halk sóhajba ful a jalkiáltás:

— Anyám! édes anyám!

Istenem! Ez a te szavad, Erdély! A hősök vérével itatott föld, mely több életet rejt magában, mint amennyit színén hordoz: életre kel, megszólal, segítségért kiált az anyához: Magyarországhoz.

Csend leit az éjszakában, a rejtelmes hang elhalt. Vérem sebeseen lüktetett, halántékaim lázban égtek . . . Megborzadtam önmagamtól . . . Miért látok én mélyebben, távolabbra, mint más? Miért választja ki az én szemem a természet pompájából csak a sötét romokat? Miért tör keresztül tekintetem a tarka virágos fakon,

kétség fenforogni. Ha a magyar miniszterek a legkisebb hajlandóságot érezték volna az alkudozásra, akkor nem utaztak volna el Bécsből és a közbeneső időt ily alkudozásokra használták volna fel. Ma már különben ténynek kell venni azt, hogy a magyar miniszterelnök nem bocsátkozott tárgyalásokba s ragaszkodott ahhoz a helyes állásponthoz, hogy nem létezik mozzanat, mely a történet megállapodásokat megváltoztathatna. Az ő felfogása szerint az „ischli klauzula“ módosítása nem foglal magában érdemleges változtatást a módosításhoz. És végül a magyar miniszterelnök nem tévesztette szem elől, hogy a kiegyezési javaslatok, amint megállapították, kiegészítő alkatrészét teszik az országgyűlési pártokkal kötött paktumnak, úgy, hogy általuk kötelezettek kell magát tekintenie.

Egyebiránt el kell ismernünk, hogy az osztrák kormány is bajos helyzetben van, mert mindenesetre nehezére kell esni, hogy egyszerűen megkezdje a visszavonulást, miután előbb az egész monarchiát fellármázta és fenekestül felforgatta. De ennek ő maga az oka mert ha az „ischli klauzula“ neki valóban aggályosnak tetszik, aggályával nem állt elő rögtön, hanem csak úgy szólván kapuzárás előtt ugratta be magát az akcióba az osztrák parlamenti kisebbség sajtóközvegei által. Vagy most sem igaziak az aggályok, ekkor bűnös játékokat űz az osztrák kormány; vagy igaziak, de nem ébredtek fel annak idején, ekkor meg képtelennék bizonyult az állam ügyeinek vezetésére. Akárhogy legyen, nem menekülhet a szemrehányástól, hogy magának is, a magyar kormánynak is kellemetlenségeket szerzett és a koronát kínos helyzetbe vitte. Már ezzel magával eljátszotta lételetét.

Reméljük, hogy a válság nem fog hozzánk is átharapódzni, és hogy az új korszak, mely oly kedvező kilátások mellett kezdődött, nem fog kellemetlen megszakítást szenvedni. Reméljük, hogy Széll ügyes keze messzetekintő államférfiúi látása és valódi hazafias érzése, mint az utolsó, veszedelmes és szomorú válság alkalmával, most is meg fogja találni a helyes eszközöket, hogy az újabb válságot távol tarthassa Magyarországtól és közvetve a monarchiától.

Ev. ref. egyházkerületi közgyűlés.

Az erdélyi reformátusok szombat délután folytatták és vasárnap délelőtt fejezték be ez idej közgyűlésüket.

Az utolsó délutánt főleg a főjegyzői állásra kitűzött pótválasztás tette érdekessé. A közgyűlési terem valóságos zsufolva volt s noha dr. Elekes Viktor esperes visszalépett, a két jelölt: Kenessey Béla és Sándor János között meglehetősen megoszlottak a szavazatok, főjegyzővé és így püspök helyettesé 10 szótöbbséggel Kenessey Béla theol. igazgató lett megválasztva.

A gyűlés folyamán a választás kihirdetését megelőzőleg Ugron Zoltán indítványt tett, hogy a sombori birtok kezelő-személyzetét a számadások pontatlansága miatt vonja fegyelmi eljárás alá a közgyűlés. Az indítvány azonban nem került szavazás alá, mivel azt Simó Lajos főgondnok felvilágosításai után Ugron visszavonta.

hogy a mögöttük levő puszták kastélyokat és elhagyott templomokat lássa? Miért látom én sirboltnak a balzsamos völgyet . . . miért, oh miért látok én temetőt ott, hol a termő barázdák húzódnak . . . Miért látlak én téged szomorúnak és elhagyottnak, Erdély, mikor te oly édes és vidám vagy s a természet ezer szépségével ékesen terülsz lábaim előtt? És miért hallom én azt a suttogást, mikor senki se beszél? . . . Miért hallok én sikoltást, jajkiáltást, mikor az erdő nagy csöndességén kívül semmi se vesz körül?

Én jó Istenem! Miért adtad meg nekem azt a gyötrelmes tehetséget, hogy mindig és mindenütt meglásam a kicsinyeket, az elhagyottakat, a fáradtakat, a szenvedőket, a küzködőket . . . s mindig és mindenütt fülemben csengjen jajkiáltásuk!

A kocsi megállt, a szekely fuvaros hátrafordult.
— Tekintetes ur, esik az eső, talán meghálnánk ebben a korcsmában.

Nagy, erős régi kőépület előtt álltunk, mely hajdan malom lehetett. Háta mögött zugott a patak. Az ajtóban egy férfi állt s magasra tartott lámpással világított elénk.

— Kapunk éjjeli szállást? — kérdém az embert.
— Parancsoljon befáradni.

Egy nagy négyszögű konyhába jutottam. A kemence tetején vasfazekak alatt tűz égett. A tüzet egy nagyon öreg ember piszkálta. Középkorú asszony kavargatta a fazekak tartalmát. Az egyik sarokba terített báránybőr bundán három kis gyerek aludt.

— Jó estét adjon Isten.

Az este 1/8 óráig tartó ülésen különben a tárgyszorozat hátralevő jelentéktelenebb pontjait is letárgyalták.

A közgyűlés utolsó napját vasárnap reggel 9 órakor nyitotta meg Bánffy báró.

A rövid ülésen a jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök enunziálta, hogy sepsi-szentgyörgyi vallástanár a pótszavazáson Tárkányi György lett s az igazgató-tanácsosi állásra pedig Sándor Jánost választották meg.

Erre Zeyk Gábor tett jelentést az igazgató-tanács pénztárát vizsgáló bizottság nevében, tudatva, hogy a pénztárt teljesen rendben találta a bizottság, mire a fölmentést a pénztárnoknak megadták.

Kenessey főjegyző előterjesztésére most a gyűlés elrendelte a következő 8 ifju lelkész felszentelését és kibocsátását:

Bartos Gábor mező-besenyi, Bocz József bordosi, Hegyi Károly dicsőszenmártóni, Kovács László koronkai, Nemes Elek ploesti, Papucs Dávid maros-kapudi, Pátkai János sővényfalvai, Tunyogi János magyar-lapádi.

Bartók dr. püspök megleghangu, szép beszédben üdvözölte „Isten országnak új munkásait“ és kitért, sikert kívánt fontos, terhes köteleességekkel járó pályájukhoz.

Kenessey főjegyző most felolvasta a folyó ülés jegyzőkönyvét, azzal Bánffy báró elnök fölhiotta a gyűlés tagjait a belfarkas-utcai templomban megtartandó papszentelésre s az erdélyi reformátusok idej közgyűlését általános eljenzés mellett délelőtt 3/4 órákor bezárta.

Bethlen-ünnepély Debreczenben.

A Bethlen Gábor szobor alapja javára Debreczenben megtartott ünnepélyt a „Debreczeni Ellenőr“ a következőképp írja le:

Mikor Erdély nagy fejedelme a protestánsizmus s a magyarság védelmére kitűzte szent céltől vezette diadallal koszoruzott lobogóját, a testvér Erdély kiáltása gyújtó visszhangra legelőször Debreczenben talált s a nemzeti szent ezélok, a haza, a vallás diadallra jutásának titáni küzdelmében részt vett Debreczen is, első között küzdve nagy eszmékért lánglekedéssel . . .

És most, mikor századok után az utódok kegyelete a nagy fejedelemnek szobrot emel, melyben a nemzeti eszme, a protestáns szellem ölt ideális testet, a testvér Erdély felhívására elsőnek Debreczen sietett leróni háláját s kivenni magának a részt abból a nemes küzdelemből, melyet lángoló szeretettel, törhetetlen ragaszkodással vezetnek Erdély Debreczenében — Nagy-Enyeden.

A debreczeni Bethlen-ünnep nem egy ifjuság, nem csak a debreczeni főiskola ünnepe volt, s nemcsak Debreczen város ünnepe ez, de ünnepe a magyarságnak, ünnepe a protestánsizmusnak, melyet országossá avatott maga az ünnep célja, s az az érdeklődés, melyet országsszerte keltett.

Ami Debreczen a Királyhágón innen, az a Királyhágón túl Nagy-Enyed városa; őre, bástyája a magyar-

Fogadják illedelmesen. Letelepédtem a padra. Adtak enni kruplót vajjal, tojást, burduturót. Aztán engedelmet kértek, hogy ők is vacsorálhassanak. Kérésre az én asztalomhoz ültek enni: sokáig csend volt; mikor aztán a cserépkorsóból, mindegyik jót húzott az ételre, elkezdtek beszélgetni. És én, aki a fényes főváros nyugtalanul futkosó népe s a hideg kőpaloták közül vetődtem ide, édes megnyugvással hallgattam az egyszerű emberek szavait s lestem kiskörű, boldog életük előttem kibontakozó képét. Aztán én is elmondtam nekik, hogy nem mind boldog ember ám az, aki ott fűt minálunk azokban a nagy házakban lakik. Vágyakozik is valamennyi ki, ki onnan a szabadba, a nagy fák árnyékába . . . és ki is jut valamennyi a nagy fák árnyékába . . . a temetőbe . . . az örökkévaló árnyékba . . .

— Tudnak-e az urak odafönt mirőlünk? — szólt a fehérhajú öreg.

— Tudjuk azt, hogy szerteszt az országban a sikon, a hegyeken, a rejtett völgyekben a nép milliói élnek és dolgoznak és hogy egy czélra dolgoznak mind . . . a haza javára, mindenik a maga helyén.

Az öreg helybenhagyólag integetett a fejével.

— Én is mondom mindig a fiamnak, hogy nem vagyunk mi magányosan . . . sok-sok milliónyian vagyunk mi egy akaraton . . . ha aztán baj van, olyanok vetnek vállat, akik sohse látták egymást, mint nyegenyolcban. Hej, tudom én azt, mert láttam . . .

— Mit látott?

— Mit láttam? Mintha még most is látnám azt a kis diákot, aki itt halt meg az én ágyamban.

ságnak, sziklavára a protestánsizmusnak. Nagy-Enyedről indult ki a mozgalom, ott is állítják fel a Bethlen Gábor szobrot, mely hirdetni fogja az erdélyi magyarság gőcpontján a nemzeti eszmék diadalát!

Debreczen magához méltóan vette ki részét a versengésben, elsőnek adott példát arra, hogy nemzeti nagyjaink egyik legnagyobbikának tartozó hálánkat kifejezésre juttassuk s erők, tehetségünkhez mértén járuljunk hozzá, hogy az eszme testet öltson, Bethlen Gábornak alkotásai helyén, Nagy-Enyeden szobra legyen. Követésre méltó példát adott Debreczen, olyan nemes, önzetlen példát, melyet követnie kell minden magyar városnak valláskülönbőség nélkül, mert Bethlen Gábor nem csak egy vallás bajnoka volt, de magyarságunk lánglelkű apostola is.

Nagygyá és országossá tette az ünnepélyt ismert nevű, országsszerte neves emberek jelenléte s közreműködése s a tiszántúli ev. ref. egyházkerület épen itt időző tagjai, akik kivétel nélkül, majdnem mindannyian ott voltak az ünnepélyen, melyről tudósítónk a következőkben számol be.

Az idő ugyan nem nagyon kedvezett az ünnepélynek, szinte összeesküdni látszottak a menny csatornái, de azért eső ide, eső oda, bizony szüntől megelt a „Bika“ szálló díszterme előlék, fényes közönséggel. A notabilitások közül ott voltak: Kiss Áron ev. ref. püspök, gróf Degenfeld József főispán, Simonyi Imre kir. tan. polgármester, Thaly Kálmán orsz. gyűl. képviselő, gróf Degenfeld Sándor, Rásó Gyula kir. tan., alispán, Komlóssy Arthur, Bernáth Elemér, Igyártó Sándor, Márk Endre, Izsák Dezső, Kölcsey Sándor, Dobiecky Sándor, Vecsey Imre, Lestyán Adorján, a nagyenyediek képviselőjében: Fogarasi Albert és Bodrogi János tanárok, a debreczeni főiskolai tanári kar, az ügyvédi kar csaknem teljes számban, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület esperesi kara, lelkészei stb.

Az ünnepélyt a „Debreczeni dalegylet“ éneke nyitotta meg, utána Kun Béla, a főiskolai ifjuság nevében, lendületes, szép beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, ismertette az ünnepély célját s köszönetet mondva azért a lelkes pártfogásért, melylyel elősegítették az ifjuság önzetlen törekvését. A Bethlen-szobor-bizottság s egyszersmind Nagy-Enyed képviselőjében Fogarasi Albert nagyenyedi tanár beszélt, igaz meleg köszönetet mondva Debreczennek a testvérek nevében a testvéri mozgalomért. Majd Váró Ferencz n.-enyedi tanár alkalmi ódáját szavalta el Kovács Zsigmond theologus, színes vonzó előadással.

Az ötödik szám Jó Irma k. a. remek zongorajátéka volt, meglepő technikával s virtouzítással adva elő Liszt II. magyar raphsodiáját. Ujrázásra a Magyariak zenekisérete mellett két magyar dalt, a „De ki tudnám panaszolni magamat“ s az „Azt susogják a virágok“ kezdetűt énekelte finom, diskret tónusban.

Rákosi Viktoré volt a hatodik szám, mely két részből állott. A 6. pont első felében „Sir az erdőben“ czim alatt a szó szoros értelmében megrikatta a gyengébb nemet, majd, hogy hibáját jóvá tegye, Sipulusz nevében olvasta fel „Egy nőegyleti titkár“-ját, szünni nem akaró derűtséget keltve kifoghatatlan humorával. Az első mai tárcánkban közöljük.

— Mikor?

— Ezernyolczszáznegyvenkilencben, nyáron, a nagy ütközet után, ahol a muszkák szétverték a magyar sereget.

— Beszéljen bátyám, beszéljen.

— Itt laktunk már akkor is . . . Négyen voltunk testvérek, három elment katonának, de én itthon maradtam a sánta lábam miatt, meg a malomnak is szüksége volt rám . . . Hát egyszer egy hajnalban egy rongyos, véres honvéd tántorog be az ajtón s egy ital vizet kér, mert majd meghal a szomjúságtól. Az apám megitta, megmosta az arcát, kibontotta az atilláját (nagy csomókban állt ingén az aludt vér), aztán ránézett az anyámra. A honvéd át volt löve . . . az apám tekintete azt jelentette, hogy nem lehet rajta segíteni. Az anyám félrefordult és kiment a szobából. Láttam, hogy sir. Talán eszébe jutott, hol lehet most az ő három katonafia? Él-e, meghalt-e? Talán megsebesültek és az anyjukért jajgatnak? És a diákok levették tőlük s az én ágyamba tettük. Ott elmondta . . . de már csak úgy, mintha félrebeszél volna . . . hogy elveszett minden, Magyarországnak vége . . . ők négyen egy zászlóaljbeli diákok a zászlóval menekültek. Kocsin vágattak egész éjjel, kozákok üldözték őket. Aztán egész nap mentek, akkor szembe jött velük egy ellenes csapat . . . a szekeret ott hagyták, bevágtak az erdőbe, újra kikerültek az utra . . . Itt lázadó oláhokkal kerültek össze. Egyik társukat lelőtték, elesett, a többiek elvették tőle a drága, a szent zászlót és futottak tovább . . . Azután elesett a másik, ketten maradtak, porosan, rongyosan, ziháló mellel, föltört lábbal . . .

Pásztor Gyula, Simonescu S., Takács Endre és László Jenő joghallgatók Haydn D-dur vonós négyesét, majd Pásztor Gyula, egy viola-solót játszottak. Összhang, finomság és csín jellemezte játékukat, mit a publikum bő tapsal honorált.

Szabolcska Mihály, a „mi poétánk“, legújabb verseiből olvasott fel, s ha a közönség tapsaira hallgatott volna, még most is egyebet se tehetne, mint olvasni lautjának azokat a remekeit, amikkel nem tudott betelni a közönség.

Boross Lajosé volt a 9-ik pont. Vig monologja, remek előadása a könnyekig megnevettette hallgatóit.

Utolsó pont a debreczeni Dalegylet népdal-egyvelege volt, melylyel be is záródott a Bethlen-ünnepély, gazdag eredménnyel anyagiakban, remek sikerrel erkölcsi tekintetben.

(157.)

Legujabb.

(A Közérdek eredeti távirata.)

Budapest, szerda d. u. 1¹/₂ óra.

Szell Kálmán miniszterelnök beadta lemondását. Ő Felsége a király több javaslatára Szell kijelentette, hogy eredeti álláspontjától nem térhet el, nem akarja Bánffy sorsát ismételni. A nemzeti kaszinóbeliek Szell mellett konferenciáznak, legmesszebb menő támogatást jelezve és gazdasági különválást. Királyunk ma délután határoz.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter Palatkás István marosújvári kir. járásbírói segédtelevéleket a marosludasi kir. járásbíróhoz televélekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **Uj távbeszélő állomás.** A kolozsvári m. kir. postaigazgatóságtól vett hivatalos értesítés szerint a tövisi távbeszélő a közforgalomnak május hó 30-án átadott.

— **Kedélyes és tanulmányos** kirándulást rendezett a helyi polgári leányiskola buzgó igazgatónöje Dömök Erzsébet, kartársnői részvételével és segédkezésével mult hó 28-án vasárnap. A polgári leányiskola és felsőbb tanfolyam 35 vidám növendékét vittek át e napon Gyula-Fehérvárra s mint az alábbiakból ki fog tűnni, a rendelkezésükre álló napot igen jól és tanulmányosan használták fel. A reggeli gyorsvonattal röppentek át a csicsérgő madárkák a vármegye látnivalókban gazdag városába, hol Róskai József rendőrkapitány fogadta és kalauzolta a legelőzékenyebben egész nap. Első utjuk a régiségtárba, — onnan a könyvtárba és csillagdába vezetett, majd a gyönyörű várbeli templomot vették beható szemle alá és dr. Kórodi Péter tanár előzékeny szívessége folytán, ki előző szemleutjukon is utmutatójuk, magyarzójuk volt, — megtekintették a káptalani kincstárt, melynek gazdagsága, ragyogványa elbűvölte a szépre oly fogékony szivecskéket. Vidám ebéd következett a sétatéri Mun-

kácsi-fele kioszkban és ennek s egy kis vidám traccnak végeztével a zárdát és az ódon ref. templomot keresték fel s uzsonna után az estvi gyorsvonattal szállottak vissza enyedi fészkeikbe, egy szép nap emlékével s hálával szívőkben jó tanítónők iránt, kik számukra e kedves napot szereztek. Magunk is elismeréssel adózunk a derek tanítónők karnak s annak élén az igazgatónőnek, hogy a kellemest ily ügyes beosztással tudták összekötni a tanulásággal növendékeik részére.

— **Sorozások.** A lefolyt héten a vármegye három járásában, u. m. az alvinczi, kisenyedi és magyar-igeni járásokban ejtettek meg a sorozások és ez alkalommal mindenütt kiváló eredménnyel, amennyiben a sor alá került fiataloknak 54—56 perzentje vált be. Most soroznak a verespataki járásban, melylyel a vármegye területén végét is érik az idén — az ex-lex folytán — szokatlan időben megtartott sorozások.

— **Meghívó.** A nagyenyedi iparosok önképző-köre saját pénztára javára folyó 1899. évi június hó 4-én a sétatéri fedett táncz helyiségben nyári táncz mulatságot rendez, melyre czimzett urat és családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti díjak: személyjegy 50 kr., család-jegy (három személyre) 1 frt 20 kr. Jegyek előre válthatók Székelyhídy János kereskedésében és Papp János gyógyszerárban. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirtalpig nyugtáztatnak. A mulatság kezdetét tarackklövések jelzik. Kéretnek a hölgyek egyszerű ruhában megjelenni. A mulatság az újabb nemzetközi világpostával lesz egybekötve. A levelező-lapok csak este 11 óráig kézbesíthetnek. A hölgyek közül az, ki a legtöbb levelező-lapot kapja, ugyszintén az, ki legtöbbet árusít el, egy-egy díszes emléktárgyban fog részesülni.

— **Tüzoltó majális.** A nagyenyedi önkéntes tüzoltó egyesület június hó 11. tartja meg sétatér-venyével egybekötött nyári táncz mulatságát a sétatéri fedett táncz helyiségben. A rendező parancsnokság fáradságot nem kímélve mindent elkövet, hogy az előző évekből jó hírnévnek örveendő mulatság erkölcsi és anyagi sikerét biztosítsa és sikerült a város intelligenciájából és előkelő polgárságából a védnököknek olyan gárdáját megnyerni, hogy egész bizalommal tekinthet a reputációjára mint anyagi érdekeire oly fontos mulatság sikere elé. A meghívók készülnek, legközelebb szétküldetnek, jövő számunkban mi is közre adjuk, — addig is azonban felhívjuk az egész közönség osztatlan figyelmét és pártfogását a derek egyesület ezen mulatságára, mert hisz mindnyájunk érdeke, hogy az erősbődjék, virágozzék.

— **A nagyenyedi ipartestület** folyó hó 18-án — vasárnap — a sétatéri műsorral egybekötött táncz-estélyt rendez, melyre ez uton is felhívjuk közönségünk figyelmét. A részletes műsor a napokban lesz közzétéve és mint értesülünk igen sok szépet és érdekst tartalmaz.

— **Nyilatkozat.** A következő sorok közlésére kértünk fel: Tekintetes Szerkesztőség! Becses lapja f. hó 28-iki számában egy közlemény jelent meg, mely szerint egyházkerületünk lelkesíti kara az én vezetésem alatt tisztelgett főtiszt, dr. Bartók György

püspök urnál. E közlemény nem felel meg a valóság-nak s ép azért, nehogy reám nézve kellemetlen következtetésekre szolgáltatson okot, sietek kijelenteni, hogy lelkesíti karunkat a tisztelgés alkalmával nt. Somkeréki Miklós széki egyházmegyei esperes s h. egyh. kerületi közjegyző vezette, én pedig körlelkész társaim kicsiny üdvözlő küldöttségével járultam főpásztorunk elé. Sziveskedjék tekintetes Szerkesztőség e helyreigazító pár sort becses lapjában közölni. Balászfalva, 1899. máj. 29. Kiváló tisztelettel Csere-sznyés Ödön ref. közlelkész.

— **Székely Albert** városi levéltárnok ur Abrudbányáról levelet küldött be szerkesztőségünkhöz, melyben kijelenti, hogy a lapunkban közölt és megzáfolt hymen-hír beküldője nem ő volt és valaki rútul visszaélt nevével. Levele imigy hangzik:

„Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becses lapja f. év május 28-iki számában Zahumenszky István és Szilágyi Etelka kisasszonyra vonatkozó Hymen-hír beküldőjének engem nevez meg; fájdalom, ilyen aaptalan hírekkel nem szoktam meglepni, azért tehát tisztelettel kérem mellékelt nyilatkozatomnak becses lapjában tért adni. Kéri hive

Székely Albert,
h. levéltárnok.

Tényleg a Székely Albert ur mostani és előbbi leveleinek kéziratai között nagy a különbség. Mi mindket levelet Abrudbánya város tekintetes polgármesteréhez küldöttük be és felkértük őt, hasonlitsa össze a két levél kéziratait, bocsássa azokat bárkinek betekintésre. Mindenesetre ott Abrudbányán az érdeklődők könyvben reá jöhetnek az esetleges misztifikációra, mint mi itt Nagy-Enyeden. Részünkről a leveleknek illetékes kezekbe való áttételével az ügyet ez uton befejeztünk tekintjük.

— **Szülő-zöldöltési tanfolyamok** tartatnak a nagyenyedi m. kir. vinczellér-iskola igazgatósága által Alsófehér vármegyében a folyó évben a következő hejyeken: Június hó 2. és 3-án Alvinczen a községi amerikai szülőtelepen, 4-én Gergelyfaján, 5., 6. és 7-én Magyar-Igenben a községi és a megyei amerikai szülőtelepen, ugyancsak 6-án Balászfalván, 7-én Monorán, 8-án Szász-Csanádon, 10-én Fugadon, 11-én Magyar-Beczen és 13-án Magyar-Herepén; Hunyad vármegyében: 10-én Algyógyon a m. kir. földműves-iskolában, 11-én Déván és 12-én Maros-Ilyén a községi telepen vagy esetleg a községi szülőtkben. A fentirt községek és a közelökben levő s filloxa által inficiált szülőterülettel bíró községek előjárásai a tanfolyam tartásáról értesítve s a községek lakóinak a tanfolyamon minél számosabbai megjelenésre való buzdítására felhiva lettek, amit e helyen is az érdeklődők tudomására hoz az igazgatóság.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

de a zászló ott volt náluk . . . Favágóktól kértek kegyeret, azok fejszét ragadtak, leütötték az egyiket . . . a mi kis honvédünk közéjük lőtt, aztán kitepte az atilla alá gombolt zászlót és elrohant az erdőbe. Hozzánk került, hálátos sebbel testében, ő maga se tudta, hogy meg van sebesülve . . . vére elfolyott. Meghalt.

— Ki volt az? Hogy hívták?

— Nem tudom. Nem emlékszem, hogy mondta volna . . . csak azt tudom, hogy mind a négyen diákok voltak . . . azt meg biztosan tudom, hogy ez a mi diáknunk debreczeni volt. Egyszer fölült az ágyában, a szeme egészen tisztá lett, összetette a kezét és szólt:

— Oh, ha még egyszer meglátnám Debreczent, édes anyám portáját . . . anyám, édes anyám!

Aztán megint félrebeszélte. A zászlót emlegette. Kivettük az inge alól. A zászló is csupa vér volt. „Fussatok vele!“ — kiáltott, mikor meglátta — „fussatok, mentsétek meg a zászlót . . . vagy csavarjátok a testem köré és úgy temessétek el!“

Az öreg molnár komor, tompa hangon beszélt. Majd teljesen elhallgatott.

— És . . . és? — sürgettem.

— Hát úgy tettünk. Teste köré csavartuk a zászlót és eltemettük.

— Hová?

— Ide a patak fölé, az erdőbe. Halottak napján mécses gyújtunk a siron, tavasszal virágot ültetünk rá . . . Isten nyugosztalja meg haló porában szegényt, aki eljött meghalni Nagy-Magyarországból Erdély szabadságáért. Azért mondom én jó uram, hogy nem vagyunk mi olyan elhagyottak . . . Sok, sok millió

magyar odakint, messze, a nagy pusztaságon meg azon is túl, a nagy folyam mellett, mely a tengerbe folyik, de még azon is túl . . . az velünk mind egyet érez, egyet gondol.

Felugrottam és kisiettem. Az eső elállt, a hold folyó ezüstje reszketett a tájon . . . El, el, ti fekete kísértetek, megfoghatatlan alakokkal és gyötrő suttagásokkal . . . E névtelen diák kihullott vére által megszentelt földön nincs jogotok kísértetni . . . Ez az erdei sir ime épen tartja ennek az öreg molnárnak a nemzeti öntudatát, magyar hazájában való bizodal-mát . . . ez az erdei sir, és a másik sir, és a századik, ezredik ismeretlen sírdomb megváltott örökre beununket a rémlátásoktól . . . És ha Isten megadta nekem azt, hogy olyat lássak, amit mások nem látnak és olyat halljak, amit mások nem hallanak, egyuttal kezembe adta a messzehalló harsónát is, melyen megfujhatom a jövőbe vetett hit, a remény győzelmi dalát. Te szép szelid Erdély, szeme fénye a magyar nemzetnek . . . ne félj; nem tagadjuk meg az elhullott hősök sirhalmait. A mult szenvedéseivel megváltottuk a jogot a jövő boldogságára. A Golgotha végén ott a föltámadás és az örök élet.

Megriadt lelkem elcsitul, szívembe nyugalom vonult. — Gyerünk a sirhoz! — mondam az öregnek.

Ő szó nélkül fogott egy lámpát és oda vezetett.

— Imádkozunk!

Összekulcsoltuk kezünket és letérdeltünk. S ekkor a csendes erdőben egy láthatatlan fülémüle kezdett csattogni. És a kis madár dalá nem szállt tisztább szívből az ég felé, mint a mi imádságunk.

S amint a sir fejénél térdelek, a hold élesen oda tűző világánál látom, hogy a sirra gördített sziklára a következő vers van vésvé:

Azt se tudjuk, hogy ki voltál,
Csak azt tudjuk: diák voltál,
A hazáért te meghaltál.

Debreczenben nevelkedtél,
Szabadságért sikra keltél,
Nagy hősökkel vetekedél.

Áldjon meg az Isten téged,
Adjon sirban békességet,
A mennyekben üdvösséget.

— Áldjon meg az Isten téged — rebegtem magam is. — Ámen! — felelt az öreg molnár és visszaballagtunk a házhoz.

És ott megtudtam még azt is, hogy ezt a verset a geryeszegi református tanító csinálta és véste a sziklára.

És ennek az én erdélyi utazásomnak már egy pár esztendeje. Emléket azok a hervadt virágok őrzik, melyek irásztalom fölött vannak üveg alatt egy rá-mába foglalva. És mikor ma Debreczenben végig mentem a nagy péterfia-utcán, minden kapuzördülésre megdobbant a szívem . . . Azt hittem, hogy a kapuból kilép egy fekete ruhás, fehér haju matróna, kezében a kapcsos bibliával és megy a templomba imádkozni az ő édes kis fiáért, aki sok-sok év előtt szép vitézek seregeivel elment messze, a nagy hegyeken túl és nem jött vissza többé soha! . . .

Rákosi Viktor.

A „Zóna-Vendéglő” megnyitása.

Bátorkodom a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint helyben, **Tövis-utca 19.** szám alatt egy

házilag kezelt ZÓNA-VENDÉGLŐT

rendeztem be,
a melyet **junius 1-én**
a n. é. közönség részére megnyitok.

Főtörekvésem oda irányul, hogy a legizle-
tesebb ételek és tisztán kezelt italok ki-
szolgálása által a n. é. közönség becses pártfo-
gását kiérdemeljem

Egy nyitott, esetleg zárt **batár ren-
delkezésre áll.**

Kosztosok elfogadtatnak

Alázatos szolgálja

KNOBLOCH JÓZSEF
vendéglős.

1825 1-1

Selyem-damaszt

75 krtól 14 fut 65 krig méterenkint, — valamint fekete,
fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 fut 65 krig
méterenkint, — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban.
Privát fogyasztóknak postabér- és vámmentesen, valamint
házhöz szállítva, — **mintákat pedig posta fordultával**
küldenek: **HENNEBERG G. selyemgyárai** (es. és kir. udvari
szállító) **Zürichben.** Magyar levelezés Svájcba kétszeres
levélbélyeg ragasztandó. (5)

Hirdetéseket

felve-z és jutányosan számit
lapunk kiadóhivala.

Az előpataki ásványos gyógyviz

a világ legelső égvényes vasas vizének ismertett el. **Szénsav- és vastartalomra
föülmulja az eddig ismert összes vasas vizeket,** nem vévén ki Pyrmont,
Spaa és Schwalbachot is.

A vasas vizek közül az által tűnik ki, hogy **hajtó-sókat** tartalmaz és **szén-
savas natronra** nézve **felülmulja az összes említett vizeket,** mi által világhírű
a **gyomor jótékony hatására.**

Gyógyító hatása az előpataki ásványos gyógyviznek kitünően bevált: **a gyomor
és belek idült hurutjainál, gyomorgöres, gyomorégésben, máj- és lépda-
natokban, sárgaságban, epekövekben,** egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és
erős kifejlődését vas- és mésztartalmánál fogva meglepően elősegíti.

Az előpataki ásványvizeket nem csak a betegek használják, egészséges embereknek
is üdítő itallal szolgál s különösen borral vegyítve a háztartásnál általános használat-
ban van.

Kapható minden jelesebb fűszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár Nagy-Enyed, Gyulafehérvár, M.-Ujvár, Tövis és ezek vidékére:

SCHÖNBERGER MÓR urnál
Nagy-Enyeden, Magyar-utca 52. sz.

3-20 1823

Könyvnyomda.

Könyvkötészet.

A NAGYENYEDI

KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

könyvnyomdája rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hasonnemű vállalattal
versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izléses kiállításai tekintetében.

A főtérre levő üzleti irodájában iskolás gyermekek részére mindennemű **iskolai szerek,** papir, tinta,
tintatartók, tollak, tollnyelek, írónok, palatáblák, palavesszők, vonalzó, **rajzeszközök,** festékek, ecsetek,
rajztáblák, rajztömbök, torlógummik, szivacsok, **könyvtáskák** stb. stb. kicsinyben és jutányos árak mellett
szerezhetők be.

Megrendelések bárhol megjelenő **könyvekre, hírlapokra és folyóiratokra** elfogadtatnak s pontosan
teljesítettnek.

Elvállal mindennemű **könyvkötői** munkát is, s azokat gyorsan, olcsó árban és pontos kivitelben szállítja.

A „Közérdek”

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike a vidék legelterjedtebb lapjainak, s mint ilyen, **hirdetések
közlésére kiválóan alkalmas.**

Aki tehát olcsón és biztos sikerrel akar hirdetni, forduljon bizalommal lapunk kiadóhivatalához.

Megrendelések elfogadtatnak az üzleti irodában: **Főtér 38. sz. a.**
(Leányiskola épülete.)

Nyomatványraktár.

Irószer-kereskedés.